

OSEMNAJST SREČANJ IN OSEMNAJST RAZISKOVALNIH NALOG OSNOVNE ŠOLE ŽUŽEMBERK

Na srečanjih smo bili osemnajstkrat. Iztržili smo precej priznanj: deset zlatih, pet srebrnih in eno bronasto. Le dvakrat (Trbovlje, Velenje) smo bili brez uvrstitve. Na kvizih nismo bili tako uspešni. Dvakrat smo bili tretji (Postojna, Sevnica). Tudi sama kot mentorica kviz tekmovanjem nisem posvetila veliko pozornosti. Preveč se je bilo »faktografije in guljenja«; prav tako smo v osemdesetih letih vsako leto imeli kviz Tito - revolucija - mir, pa kviz za klube OZN ...

Vsa srečanja so bila obogatena s čudovitimi ekskurzijami. Organizatorji so za vse udeležence (učence in mentorje) pripravili domiselna spominska darilca. Poleg turističnih prospektov, razglednic kraja, drobne spominke: npr. idrijska čipka iz Cerknega, majolika iz Kamnika in Novega mesta, miniaturno kopito iz Sevnice ... Nekateri, zlasti manjši kraji, so tiste tri dni kar živeli za srečanje.

Kakšni so bili začetki raziskovalnega dela v zgodovinskih krožkih, kako smo zbirali podatke, pridobivali informacije, v začetku zapisovali predvsem ustne vire, kako smo pozneje postajali bolj pozorni na pisne vire, na dokumentarno gradivo, muzealije ... O tem sem nanizala nekaj misli že takrat, ko sem odgovarjala na anketo ob 25-letnici, zato tega ne bi ponavljala. Če pa še enkrat preletim čas našega sodelovanja (1971 - 1989), se mi zdi kar neverjetno, koliko dela je bilo opravljenega.

Raziskovalne naloge so iz leta v leto bogatile vedenja učencev in nas mentorjev, po vsebini in obliki so postajale vse kvalitetnejše. Danes, v dobi računalnikov,

skoraj ne morem verjeti, da so bile prve napisane celo »na roko«. Vse do leta 1986 so bile vezane na tematiko NOB oziroma na JPI. Mentorji smo strokovne napotke dobili v glasilu DPM, uvajalnih seminarjev v začetku ni bilo, le profesor Žgajnar je opozarjal na muzealije, dokumente. Mislim, da je sistematično začela z njimi šele leta 1980 prof. Turkova in da je prav njena zasluga, da je Zavod za šolstvo opozarjal šole, naj bolje ovrednotijo delo mentorjev zgodovinskih krožkov. Tako je v novomeški enoti naš svetovalec, profesor Vinko Cirnski, v programe na strokovnih aktivih večkrat uvrstil metode dela zgodovinskega krožka, pomen krožka itd.

To kaže tudi udeležba na srečanjih. Če smo bili v Kamniku, Tolminu edini Dolenjci, se je število udeležencev pozneje zelo povečalo. Izredno lepe naloge so bile iz OŠ Šmihel (mentorica Vera Antončič), Dolenjske Toplice (mentorica Tončka Cirnski), Otočec (mentorica Marija Cirn), Mirna Peč (mentorica Slavka Rupena), Bršljin (mentorica Nuša Potočar), OŠ Center (Zoran Poredoš je bil mentor), pa šole iz Bele krajine (Dragatuš, Črnomelj, Metlika). Kljub temu, da so bile na srečanjih naloge ovrednotene, pa med mentorji ni bilo nikoli zavisti. Vsi smo se veselili dobro opravljenega dela.

In še za zaključek - delo z zgodovinskim krožkom je bilo ves čas sestavni del mojega šolskega dela. Pouk sem lahko popestrila, obogatila z novimi spoznanji. Vse naše raziskovalne naloge so bile izdelane v sodelovanju z likovniki, foto in novinarskim krožkom. Del naloge je bil vedno

predstavljen tudi v šolskem glasilu Z bregov Krke, ki je običajno izhajalo trikrat letno.

Vsi podatki so povzeti iz kronike PO OŠ Žužemberk in iz šolskih glasil.

KAMNIK 1971

V Kamniku je bilo 2. srečanje pionirjev zgodovinarjev. Naša šola (OŠ Žužemberk) je bila na tem srečanju prvič. Za srečanje smo pripravili raziskovalno nalogo »Ljudska vstaja v mojem kraju«. Zelo podrobno smo predstavili leto 1941, začetke upora proti okupatorju, prve aktiviste OF, prve borce, prve represalije okupatorja, prvo ilegalno literaturo itd ... Omejili smo se le na leto 1941. Med 29 nalogami smo bili nagrajeni z drugo nagrado. Dobili smo fotoaparata s flešem, kar imelo v tistem času kar veliko vrednost. Prvo nagrado je dobila OŠ Stranje, tretjo pa OŠ Idrija. Srečanje je bilo zelo prisrčno. Vse mestece je bilo v zastavah. Povsod, tudi v izložbah trgovin, so bili napisi z dobrodošlico, skupine učencev kamniške OŠ so nas tako toplo pozdravljale »Ste vi za srečanje?«, da še danes slišim njihov prizvok. Naloga so bile razstavljene v Kamniškem muzeju. Po ogledu mesteca in posvetu mentorjev smo odšli na Veliko planino, kjer so objavili rezultate nalog. Srečanje je trajalo tri dni (petek, sobota in nedelja).

CERKNO 1972

Z nalogo »30 let pionirske organizacije« smo sodelovali na tretjem srečanju pionirjev zgodovinarjev v Cerknem. Srečanje je bilo 28., 29. in 30. novembra. 19 raziskovalnih nalog je bilo razstavljenih v prostorih osnovne šole. Udeleženci smo si prvi dan ogledali Cerkno - spomenik na Brdicah in druga spominska obeležja, ki jih je v kraju veliko. Drugi dan smo obiskali bolnico Franjo. Lepe spomine imam na bogat kulturni program, mentorjem pa je večer popestril nastop idrijskega okteta. Nagrajenih je bilo pet enakovrednih nalog (Stranje, Cerkno, Žužemberk, Vas - Fara ...).

TOLMIN 1973

26. in 27. aprila je bilo v Tolminu 4. srečanje pionirjev zgodovinarjev na temo Kmečki upori.

Naslov naloge je bil »Zemljiško gospostvo knezov Auerspergov v Žužemberku«. V nalogi smo raziskali nastanek vasi, ki so nastale v 16. stoletju v našem šolskem okolišu (Brezova reber, Podgozd), kakšne so bile dajatve podložnikov (mala, velika pravda), kaj so urbarji, župence itd. Pri nalogi nam je veliko pomagal ljudski zgodovinar, upokojeni župnik Alojz Zupanc iz Šmihela pri Žužemberku. Likovni krožek je ilustriral Aškerčevo Staro pravdo. V Tolminu je strokovna Komisija prvič razdelila naloge v tri skupine:

V prvi skupini so bile nagrajene OŠ Velenje, Stranje in Cerkno, v drugi skupini OŠ Žužemberk in Murska Sobota ter v tretji skupini OŠ Peter Kavčič iz Škofje Loke. Naloga so bile razstavljene v muzeju. Za udeležence so pripravili še ekskurzijo v Kobarid in na Vrsno. »Prisrčen sprejem, lepa loška dolina, gostoljubni Tolminci in nova prijateljstva nas bodo še dolgo spominjala na to srečanje,« sta v glasilu Z bregov Krke leta 1973 zapisala Janja Šenica in Martin Nose, učenca 6. razreda, ki sta bila na srečanju. (Janja danes uči glasbeno vzgojo v Ljubljani, Martin pa je magister agronomije na Kmetijskem inštitutu v Ljubljani).

LJUBLJANA 1974

Naslov raziskovalne naloge je bil »Moj kraj v ilegali«. Posebnost te naloge je bila predstavitev ilegalne literature in poti, po katerih je prihajala v Žužemberk, ter oris ilegalne akcije maja leta 1942 »Zastava nad Krko«. Naloga - bilo jih je zelo veliko - so bile razstavljene v preddverju magistrata. Veliko je bilo tudi muzejskega gradiva (prava poslastica za prof. Žgajnarja).

Zlato plaketo je dobila OŠ Stranje, mi smo dobili srebrno plaketo, posebno

priznanje p
ogledu Ljul
Sv. Urh, M
še posebno

POSTOJNA

Naslov
osvobodite
prvič pridr
so popestri
na ZPMS i
v boju za o
tudi naša š
boj med ek
so bile odli
Postojna, r
spominjan
da jih je bi
Nagrajenih
dobili Mik
dokument
nagrajena
Jožica Kav
Postojnsko

KRŠKO

Nalog
Popisali s
italijanskil
Gonars, R
ofenzivo s
okoli 200
so sodelov
Martin Šu
znamke (1
zlato plak
bile s sreb
mislim - z
srečanju s
(Formo V

TRBOVJE

Sode
Raziskova
prevzame
slovenske
Tekmova

priznanje pa je dobila OŠ Cerkno. Po ogledu Ljubljane je bila še ekskurzija na Sv. Urh, MGL pa je za udeležence pripravilo še posebno predstavo - Borove Raztrgance.

POSTOJNA 1975

Naslov naloge »Zaključni boji in osvoboditev«. Na tem srečanju so se nam prvič pridružili likovniki. Tokratno srečanje so popestrili še s kvizom. Mislim, da so kar na ZPMS izbrali pet šol za kviz »Primorska v boju za osvoboditev«. Med temi je bila tudi naša šola. Kviz je vodil Tomaž Terček, boj med ekipami je bil zelo oster, vse ekipe so bile odlično pripravljene. Zmagala je Postojna, mi pa smo bili tretji. Ne spominjam se točnega števila nalog, vem pa, da jih je bilo precej manj kakor v Ljubljani. Nagrajenih je bilo 9 nalog. Za nagrado smo dobili Mikužev pregled NOB. Za dokumentarno, muzejsko gradivo je bila nagrajena OŠ Polhov Gradec (mentorica Jožica Kavčič). Ekskurzija je bila v Postojnsko jamo in v Predjamski grad.

KRŠKO - BRESTANICA 1976

Naloga: »Naši izseljenci in izgnanci«. Popisali smo vse naše internirance v italijanskih koncentracijskih taboriščih Rab, Gonars, Renicci, Padova (med roško ofenzivo so Italijani iz naše KS odpeljali okoli 200 mož in fantov). Na tem srečanju so sodelovali likovniki naše šole (mentor Martin Šuštaršič). Nalogi smo priložili tudi znamke (naši filatelisti so za zbirko dobili zlato plaketo) in fotografije (nagrajene so bile s srebrnim priznanjem). Na kvizu je - mislim - zmagala Brestanica. Na tem srečanju smo si ogledali tudi Kostanjevico (Formo Vivo) in kartuzijo Pleterje.

TRBOVLJE 1977

Sodelovali smo le na kvizu. Raziskovalne naloge »Slovenski komunisti prevzamejo odgovornost za usodo slovenskega naroda« takrat nismo izdelali. Tekmovalo je 64 ekip. Sodelovali smo tudi v

likovni delavnici in za sliko »Delavec« dobili bronasto nalepko. Na srečanju smo si ogledali rudnik, izlet na Čebine pa je bil povezan s kurirčkovo pošto.

VELENJE 1978

V nalogi »Moj kraj ob kapitulaciji Italije« smo prikazali delo terenskih in rajonskih odborov.

Sodelovali smo tudi na kvizu in v likovni delavnici, vendar pomembnejše uvrstitve nismo dosegli. Ogledali smo si velenjski grad in se udeležili pohoda na Graško goro.

NOVO MESTO 1979

V nalogi »Partizanska saniteta« smo popisali partizanske bolnice, bolnice »prijvatnice« v vaseh na desnem bregu Krke (Gradenc, Malo Lipje, Veliko Lipje, Lašče, Klopce). Meni osebno se je zdela ta naloga najbolj izvirna. Popestrile so jo izredno lepe fotografije. Vsi ustni viri so dokumentirani. Za nalogo smo prejeli bronasto priznanje. Na srečanju je bil še vedno organiziran kviz (najuspešnejši je bil Bršljin), sodelovali so tudi likovniki. Za udeležence so organizatorji pripravili pogovor s partizanskimi zdravniki, ogled filma Ljudje ob Kolpi, ogled tovarne zdravil Krka ter ekskurzijo v Dolenjske Toplice in na Bazo 20.

LJUBLJANA 1980

Tokrat je bilo srečanje že drugič v Ljubljani. Naš gostitelj je bila OŠ Vič, naslov naloge pa »Partizanska topografija v mojem kraju«. V nalogi smo predstavili partizanske delavnice (čevljarsko, krojaško, sedlarsko, mizarsko, kovaško), etapne kuhinje in o tem izdelali zemljevid. Strokovna Komisija - mislim, da jo je takrat že vodila prof. Turkova - je naloge ocenila z zlatim, srebrnim in bronastim priznanjem. V likovni delavnici so likovniki kiparili, na kvizu pa so tekmovali o denarništvu. Tekmovanje v kvizu je bilo tudi za

nas kar uspešno. Lepa in zanimiva je bila ekskurzija v Polhov Gradec.

PTUJ 1981

Tema srečanja je bila partizansko šolstvo med NOB. V Ptujju smo predstavili nalogo »Šolstvo v domačem kraju v letu 1943 do 1944« - v času, ko je bilo pri nas osvobojeno ozemlje. Mislim, da se je tega srečanja udeležilo veliko šol - samo z naše občine nas je bilo kar 7. Še vedno je bil organiziran kviz, sodelovali pa so tudi likovniki. Na srečanju smo spoznali partizanske učitelje (Vida Blažko, Zdenka Slomšek), ogledali smo si ptujske muzeje in se dodobra seznanili z bogato zgodovino tega kraja.

SEVNICA 1982

»Otroci med NOB«. Zanimive naloge so bile razstavljene na sevniškem gradu. Tokrat smo bili uspešni tudi na kvizu. Uvrstili smo se med prvih šest ekip, v finalu pa smo bili tretji, zmagali so Koprčani. Pokrovitelj srečanja je bila Jutranjka, ogledali smo si Kopitarno, prijeten pa je bil tudi izlet na Lisco.

NOVA GORICA 1983

Naš gostitelj je bila OŠ IX. Korpusa. Na srečanju v Novi Gorici ni bilo več likovnikov in tudi kviz je bil odpravljen. Posebnost Nove Gorice je tudi ta, da so učenci raziskovalno nalogo tudi sami predstavili. Naslov naloge »Mladi v obnovi domovine«. Za nalogo smo prejeli zlato priznanje. Na srečanju smo si ogledali grad Kromberg, znameniti Solkanski most, se povzpeli na Kekca in se pogovarjali z brigadirji, ki so začeli graditi Novo Gorico.

KOPER 1984

»Moj kraj v dobi prve petletke«. V nalogi smo predstavili povojni čas v domačem kraju, odstranjevanje ruševin, gradnjo zadržnega doma, prostovoljne nedeljske akcije (uničevanje koloradskega

hrošča), gozdne brigade, spravlanje lesa iz roških gozdov itd.

Posebnost te naloge je bil čudovit album domačina gospoda Slavka Hotka, ki je sijajno označeval tisti čas. Ogledali smo si tudi koprške znamenitosti in pomorski muzej v Piranu.

MURSKA SOBOTA 1985

»Razvoj ljudske oblasti od Kočevskega zborna do prve slovenske ustave«. Meni osebno je bila ta naloga poleg naloge Partizanska saniteta najljubša. V njej smo obdelali volitve NOO in volitve poslancev v Kočevski zbor v domačem kraju. V pripravi naloge smo sodelovali z uglednimi osebnostmi tistega časa (Bogdan Osolnik, Mara Rupena, Zoran Polič). To nalogo smo pozneje predstavili tudi v Ljubljani na srečanju Znanost mladini. Čudovita je bila ekskurzija in ogled Pomurja:

Beltinci, Odranci, Velika Polana, Turnišče, Filovci, Bogojina (ogled Plečnikove mojstrovine),

Moravci, Prosenjakovci, Puconci in še in še - toliko lepega. Morda smo šele tedaj doumeli veličino Kranjčeve besede »Ti pa popotnik, ki prideš v to našo pokrajino ...«.

METLIKA 1986

Nismo sodelovali.

KRANJ 1987

Tokrat sta bili prvič na voljo dve temi. Mi smo se odločili za temo »Prva partizanska enota v mojem kraju«. Obdelali smo Frato kot prvo partizansko bazo in nastanek novomeške čete na Brezovi rebri 29. oktobra 1941 (občina Novo mesto si je ta datum izbrala za svoj občinski praznik). Posebnost te naloge je bila ta, da smo zbrano gradivo iz leta 1971 (iz srečanja v Kamniku) že lahko uporabili kot pisni vir.

LAŠKO 1988

Znova sta bili na voljo dve temi. Izbrali smo »Način življenja med obema vojnama«.

V nalogi smo prikazali vasi Podlipa in življenja trgovcev in obrtnikov kot središče Suhe kraja pomembno vlogo. Poleg tudi sejmi, ki so bili ena od stvari za to nalogo smo predlagali. Ogledali smo si tudi likovna srečanja pa je bil na p

MARIBOR 1988

Zadnje srečanje. Sodelovala s svojimi učenci Mariboru. Tema srečanja »Izseljevanje iz domačine II. Svetovne vojne«. Tema možnosti za nalogo. V domačini je bilo zaradi družine, propad dvorice domače obrti) zelo vprašljivo še danes en del četrti, ker so se tja naseljevali Suhokranjci. Na samem srečanju udeležila pa sta se ga. Prejeli smo srebrno p

a, spravljanje lesa iz
 e je bil čudovit
 da Slavka Hotka, ki
 čas. Oglledali smo si
 sti in pomorski

OTA 1985

asti od Kočevskega
 ustave«. Meni
 poleg naloge
 ljubša. V njej smo
 volitve poslancev v
 m kraju. V pripravi
 uglednimi
 Bogdan Osolnik,
 ič). To nalogo smo
 Ljubljani na
 i. Čudovita je bila
 tria:
 elika Polana,
 na (ogled

vci, Puconci in še
 da smo šele tedaj
 ve besede »Ti pa
 ašo pokrajino ...«.

na voljo dve temi.
 »Prva
 n kraju«. Obdelali
 ansko bazo in
 na Brezovi rebri
 ovo mesto si je ta
 nski praznik).
 ta, da smo
 (iz srečanja v
 bili kot pisni vir.

dve temi. Izbrali
 obema vojnama«.

V nalogi smo prikazali kmečko življenje v
 vasi Podlipa in življenje tržanov - predvsem
 trgovcev in obrtnikov v Žužemberku, ki je
 kot središče Suhe krajine imel takrat dokaj
 pomembno vlogo. Posebnost kraja so bili
 tudi sejmi, ki so bili enkrat mesečno. Tudi
 za to nalogo smo prejeli zlato priznanje.
 Oglledali smo si tudi Laško, zaključek
 srečanja pa je bil na prireditvi v Žalcu.

MARIBOR 1989

Zadnje srečanje, na katerem sem
 sodelovala s svojimi učenci, je bilo v
 Mariboru. Tema srečanja je bila
 »Izseljevanje iz domačega kraja do
 II. Svetovne vojne«. To nam je dajalo velike
 možnosti za nalogo. Izseljevanje iz Suhe
 krajine je bilo zaradi revščine (številne
 družine, propad dvorske fužine, propad
 domače obrti) zelo veliko. V Clevelandu se
 še danes en del četrti imenuje Žužemberk,
 ker so se tja naseljevali predvsem
 Suhokranjci. Na samem srečanju nisem bila,
 udeležila pa sta se ga dva moja učenca.
 Prejeli smo srebrno priznanje.